

Előfizetési árak:

Egész évre	8 korona
Fél évre	4 korona
Negyed évre	2 korona
Egy szám ára	20 fillér
Nyilttér sora	40 fillér

FELVIDÉKI HIRADÓ

Hirdetéseket felvesz a lapunk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetési osztálya Budapest VII., Erzsébet-körút 41.

POLITIKAI HETILAP

A mi vezérünk.

A kiváló férfiak megfutott pályájára való minden visszaemlékezés egyrészt köteles tisztelet azok munkálkodása iránt, másrészt hatás, amely bennünket hasonló tettekre ösztönöz. A nemes tulajdonságokból fakadó nagy tettek, kiváló eredmények mindnyájunkban bizonyos elégtelenséget, elismerést váltanak ki s a fölöttük való elmélkedés készséget teremt hasonló dolgok végrehajtására. Ez tehát bizonyos irányban saját gondolkodásunkon is jó nyomot hágy s így az ilyen elmélkedés ebben az alakjában még önmagunk iránti kötelességünk is.

Bennünket azonban e sorok irásánál nem a pusztán kötelesség vezérel. Amikor Beniczky Kálmán, vármegyénk alispánjának ünneplői köré állunk, tesszük ezt mindenekelőtt hazafias szívünk sugallatára, mely minden egyéb parancsnál hevesebben s minden egyéb kötelességnél szigorubbán kívánja ezt tőlünk.

20 éves alispáni működése bizonyára telve van sikerekkel, eredményes munkálkodással, azalatt a példászerű hivatalnoki erények, kellékek bizonyára olyan mértékben, olyan fokban érvényesültek minden hivatalos tettében, egész munkálkodásában, hogy azokra visszatekinteni, azok fölött szemlélődni ma jóleső kötelesség lehet, tevékenysége bizonyára van olyan, hogy annak eredményei meghihetnek s követendő példaképp szolgálhatnak minden közpályán működő egyénnek, ismételjük: alispáni

működésében eltöltött 20 esztendeje bizonyára van olyan eredményes, sikeres, amely maga is gazdag alapot nyújt az érdemek megünneplésére, mi azonban a Felvidéki Híradó nevében ez alkalomból nem a pusztán alispánt, hivatalnokot, nem, hanem a gondolkodásában, érzésében és minden cselekedetében egyaránt magyar alispánt üdvözöljük benne.

Mi, akik hosszú évtizedek óta föl-váltott harcosokkal ugyan, de ugyanazon zászló alatt kivettük részünket a küzdelemből, melyre helyzetünkön kívül hivatásunk is kötelez, mi, akik az ideékelt magyarság érdekeiért semmiféle haretől sem riadtunk vissza soha: mi 20 esztendő óta Beniczky Kálmántól tanuljuk szeretni a zászlót, mely alá esküdtünk, tőle tanulunk erőt, kitartást s tőle tanulunk bizalmat is, küzdelmünk sikere iránt. És ez alatt a hosszú idő alatt hányszor volt alkalmunk csodálni lelkesedését, mellyel másokat is magával ragadott, mellyel a gyengébe erőt, a gyávába bátorságot öntött. Hányszor volt alkalmunk meghódolni emberfölötti kitartásának, türelmének, mellyel még a félholt embert is megmozgatni képes volt, ha szent ügyünk úgy parancsolta azt és hányszor gyönyörködtünk erős keze munkájában akkor, ha az előtte oly szent, oly nemes küzdelemnek ellenfeleivel kellett elbánnia.

Munka, erő, kitartás és mindenekfölött törhetlen erély jellemzik minden lépését, melyet a magyarság érdekében bármikor is tett s ezekkel

a fegyverekkel harcolt azon az ideán is, mely a magyar nemzeti állam kiépítésében, mint végső célban csúcsosodik ki s mely eszmény tisztábban soha senki lelkében nem élt, mint ahogy ő látja, s melyért jobban lelkesedni nem képes senki, mint ahogy ő hevül azért a gondolatért, hogy ennek a hazának egykor minden legkisebb göröngye is szinmagyar legyen.

Annak a lángoló lelkesedésnek, igazi, meggyőző hitnek jellemzésére, mellyel ő ezen az eszmén csüng, mondhatnók, hogy nehéz alispáni teendőit is csak azért viszi tovább, hogy ennek az ő ideájának minél többet használhasson.

És valóban, minden közéleti munkásságából, hivatalos működésében elért nagy eredményei közül azok a tettek magaslanak ki leginkább, amiket alispáni működésében a nemzeti gondolat érdekében tett.

Vasmarokkal ragadott meg mindent, ami ezt bármilyen kis mértékben szolgálta is és vasmarokkal szorította le azokat, akik az ő eszméje elé szentségtörő kezekkel tolazkodni merészkedtek.

Neki köszönheti Magyarország, hogy a tót nemzetiségiék Turóczban, tehát éppen főhadiszállásuk területén, teret hódítani képesek nem voltak. Nem erőszak ez, hanem erély és nem bűn, hanem tiszta, hazafias erény, mely egymaga is hervadhatatlan babért fűz homlokára.

Evvel, érezzük, nem róttunk le itt

Lang M. és Fia

férfi- és női
divatruháza

Túróc-szentmárton

Valódi Panama-kalapok

Darabja 50 korona

Olasz és angol szalmakalapok nagy választékban!

semmit abból, amivel a mi vezérünknek tartozunk. A legszebb szavak is semmitmondó hangokká törpülnek a lelkesedésnek és igazi belső tiszteltetnek azon fokával szemben, mit érezni kénytelenek vagyunk hosszú, eredményes munkálkodásának áttekintése után. És merészség volna gondolni arra, hogy a turóczyi magyarság és a magyar haza iránti halhatatlan érdemeit itt e soroknál méltatni is lehetne.

Leróni pedig még kevésbé, nemcsak azok eddigi értéke miatt, hanem azért is, hogy jövődó tevékenységével újabb és újabb bizonyítékát nyújtja majd, hogy vele szemben a lekötözött mindig a magyarság, a haza maradjon!

Adja a Magyarok Istene, hogy még soká úgy legyen!

Apponyi és a csehek.

Apponyi törvényjavaslata az ingyenes népoktatásról már nemcsak a mi nemzetiségi hőseinket érintette kinosan, hanem az agitáció másik oldalán: a külföldön is megteremtette az ellenállást. Előre volt látható, hogy az a javaslat, mely az államsegélyek nagyobb igénybevételére fogja szorítani az iskolafentartókat s így az állami beavatkozásnak is tágabb teret biztosít, erős ellentállásra fogja kihívni a nemzetiségi elemeket, akik az elemi iskolákban látják meg azt a bástyát, melyet az autonomia fegyverével a szélsőségig védeni lehet. A nemzetiségi lapok leszórták már szellemi kórházuk tartalmát, telekongatták az országot, hogy az autonomia vesztélyben, van ki-ki siessen védelmére, ahogy tud — de vajmi kevés eredménnyel. A népet ugylátszik közelebről érintette a kilátás, hogy gyermekét ingyen iskoláztathatja, mint a mesterségesen szított feltékenység a semmit sem hozó autonomia iránt — nyugodtan hallgat. A meddő küzdelembe úgy látszik bele is fáradtak már nálunk. Kevés eredménnyel kecsgetett egyébként is minden mozgalom. Az az érv, mely a népek különben is eléggé igénybe vett zsebe ellen hozatik föl, magától esik el abban a pillanatban, amint annak célzatossága nyilvánvalóvá válik. Az ingyenes iskolázás hirtelen pedig futó tűzként terjedt el a nép között s annyira közmert ténynév és kívánatos tényezővé vált, hogy azt többé agyonütni nem lehet.

A külföld vette most föl a harcot, ebben a csehek vezetnek elől. A pánszláv izgatás főorgánium, a prágai „Čas“, sürűn foglalkozik evvel a kérdéssel, mindannyiszor a legnagyobb elkeseredés s a legtulzottabb gyűlölet hangján.

Sarkalja, unszolja az úgyneköket:

a magyarországi vezérkolompókat, ne engedjétek, lázítatok, tüzeljétek, mozgassátok meg azokat a tömegeket, amelyek eddig mindig szolgálatkészen sorompóba állottak, valahányszor hivatkozni kellett rájuk, élesszétek és tartásotok ébren az ellenszenvet, szervezzétek az ellentállást, mert ebből a javaslatból törvénynek nem szabad lenni!

Most, hogy a nyelvre és nemzetiségre való hivatkozás kudarcot vallott, ajánlja, hogy térjenek át a válás mezejére. Itt folytassák az izgatást a veszélyeztetett autonomia nevében. És csodálatos, a tisztán katolikus csehek most egyszerre azt veszik észre, hogy legmeghittebb barátjuk, hozzájuk legközelebb álló vérrökönök, testvérük, akivel gondolkodásban, érzésben azonosak, egyek: a tót protestantizmus. Ezek féltetten ápolják autonomiájára hivatkoznak és hiszik, remélik, hogy nem eredménytelenül, mert — ugymond — az az autonomia utolsó menedéke még azoknak az elveknek, amiket közösen hangoztatnak.

El lehetünk tehát készölve, hogy a közeljövőben az agitáció az autonomia védelmének hazug jelszava alatt még erősebben indul meg. Mi azonban reméljük, hogy az a nép, mely eddig is örömmel üdvözölte a korszakalkotó újítást, nem fog lépze menni ezuttal sem az izgatónak. A javaslat a nép régi szükségét elégíti ki, ezt a szájuktól elvonni nem engedik.

Beniczy Kálmán.

Irta: Bráz Béla.

Kegezelettel emlékeztünk vissza a kiváló férfiak nagy tetteire, nemes tulajdonságaira s követendő erényeire. A multból vett lelkesedés ugyanis erősíti bennünk a hazaszeretet szent ideáját, s az áldozatkészséget. De e nemes tulajdonságok fokozódnak bennünk még inkább, ha előttünk áll az élő példa, a nemes tulajdonságok eszményképe.

Nem a nyilvános élet diadalmas hősről, nem a nagy népszerűség fényében tündöklő polgárról s nem a nagy tettek világhírű végrehajtójáról van szó, hanem egy igaz embernek jubilaris emlékéit akarom megőrizni, ki a szív embere, kibén eszmék élnek, nemes törekvés, lelkesedés minden szép s magaslatos iránt, idealisztikus gondolkodás és érzület.

Igaz, hogy egy nemeslelkű férfiú életrajzának megírására gyenge az avatatlanság, de e vármegye szűkebbkörű családi otthonában lezajló magaslatos s lélekemelő esemény s az ebből kifolyó lelkesedés ad reményt és erőt ama feladatra, hogy szeretett alispánunk nyilvános szereplésének hirdetője s nemes tulajdonságainak tolmácsolója legyek.

Habár előre hallom a kritikát: „ime, egy tisztviselő a hízeltetés tömjénfüstjével áldoz, midőn az udvaronc nem tisztességes szerepére vállalkozik.“ De az ellenszenv ily igazságtalan bírálata egészen nem érthető, ha intencióm nemességében s céloom kivételében a tiszta tárgyilagosság vezérel. S ha soraim között

érvényestlni látszik is a rokonszenv s a lelkesedés egy kiváló jellem irányában ily kiváló alkalommal, de kérdem egy szelleues íróval, irtak-e már valaha eleven emberek eleven emberről, hogy abból teljesen kimaradt volna a rokonszenv.

Nem felmagasztalásod, nem dicsőítésed ez, hanem zajtalan munkálkodásodnak egyszerű megjelenése, vedd az érdemlett babért, melyet a megyei kar nyújt feléd, hogy a méltó elismerésnek hódoljon.

Nyolcszázados dicső mult fényes s hazafias erényei tündökölnék vissza egy nemes férfuban, ki ma Turóczy vármegye alispáni székében ül. Nevével hazánk történetének lapjain, valamint a megye életében egyaránt találkozunk.

Voltak családok, melyek nagy szerepet játszottak hazánk történetében, nagy feltűnéssel léptek a ténykedés mezejére, irányadói voltak a nemzetnek; fény és pompa, hatalom és fegyver környezetében még a trónt is megíngatták, de muló szonvedély, önző törekvés s alacsony érdek vezérelte őket s néhány évtized alatt leléptek a szereplés mezejéről s felettük az enyészett határozott.

Viszont vannak családok, melyeket a fáradhatlan munkásság, ünzetlen tevékenység s a honfiumi érzelem a századok viharaiában is megőrizte a hazának, hogy elődeik magaslatos működésének fényétől megvilágítva, annál tovább s annál áldásosabban munkálkodhassanak a haza javára.

A fa, melyet a királyi kegy és elismerés ültetett a hazai talajba s melyet a család előd-i a munka verejtékével s az ünfeldolozás vérvél ünözgettek s ápoltak, nyolc század viharai közt is oly terebélyes fává nőtt, hogy a Beniczky név nemcsak ősrégi voltánál, de az érdemek sokaságánál fogva is az ország egyik büszkesége s valamint a multban a hősök, úgy a jelenben lángoló hazafiak termőfája lett.

Ha végig tekintünk megyénk történetén, a Beniczky család mint a haza s a közzolgálat terén szerzett érdemek tulajdonosa tündöklök, mely a hazának oly sok neves hazafit s a megyének még több alispánt adott.

Habár egy életrajz megírásának keretén kívül esik a történeti részletezés, de mivel minden korszaknak még volt a maga nevezetes mozzanata, mely az egyes családok történeti fejlődésére befolyást gyakorolt s nagy férfiakat tüntetett fel, kiknek szereplése a család történetén kívül esik a haza javára, de a mult s a jelen történetének összefüggésénél fogva legyen szabad visszatérést tenni a kiválóbb történeti eseményekre s az azokban szereplő jelesebbekre.

A XIII. században kezd feltűnni e család a Thuróczy néven s e kortól nem volt időszak, melyben egy-egy Beniczky feltűné szereplése a közfigyelmet s a nemzet elismerését ki ne vitta volna. De a család szereplése általánosságban a második honalapítás szomorú történetével van kapcsolatban s átvonul megyénk történetén, mint az életerős edzett gyökérök, hogy annál több nemes gyümölcsöt teremjen. Ősrégi története az Arpád-házbeli első királyok idejére megy vissza. Fiágon az ős Thuróczy törzsből származik, női ágon pedig sarja a pribóczyi Radó comesnek, azon régi főnemes családnak, melynek egyik tagja comes Radó néven

1057-ben az ország nádora volt, sarja azon Radónak, ki 1061-ben András királyt az I. Béla elleni tiszpartit útközbe kísérte.

II. Endre királyunknak több bészerezésével folytatott hadjárataiban részt vesznek a turóczi várjobbágok, mint semleges regii, illetve jobagyones de Thuruch. Radó comes 1235-ben II. Endrétől kapta az összes két pribóci villát a földekkel. A Beniczkyek őse már II. Endre király alatt mint birtokos jobbág szerepelt Thuruchban. Thuruchi Imre részt vett II. Endre király keresztshad-járatában a többi thuruchi várjobbágokkal s ezért kapta az akkora „Beneföld“-nek nevezett birtokot. Ugyanezen Thuruchi Imre elkísérte Béla királyt a saját útközbe. A szerencsétlen muhi útközet után a menekülő királyt saját életének feláldozásával védelmezi utjában, Turócz megyébe.

A harc mezején kifáradt s kiérdemült Thuróczy Imre fiai váltják fel a második honalkotás nagy művében. Résztvettek IV. Béla királynak a sógora, Frigyes ausztriai herceg ellen viselt hadjárataiban s ezért kapták 1266-ban Alsómuhat. Később a király 1269-ben, tekintve néhai Thuróczy Imre érdemeit s figyelembe véve fiainak hit szolgálatát s vitéségeit, Thuróczy Tamást, Benedeket és Mártont kivési a várjobbágyság kötelekeiből, valódi nemesi kiváltságokkal ajándékozza meg s őket s a II. Endre által atyjuknak adományozott, beneföldi birtokban megerősíti. A nevezett testvérek közül Benedek vitéségével tulszárnyalván s tulélvén testvéreit, az összes birtokok tulajdonosa lett s neve után a birtok Benefalvának nevezetett el, mely később a Benicz, illetve Beniczky névalakokba ment át.

A család egyik ága a mohácsi vész idején még használja a Thuróczy nevet. Thuróczy Benedek kir. főudvarmester és lovászmester 1465-ben Milanóban járt, hogy Mátyás király számára egyik hercegnő kezét megnyerje. Thuróczy János itélőmester 1488-ban írta a „Magyarok cronicája“ c. művét. Thuróczy Mihály a mohácsi csata előtt Turócz vármegye alispánja, a vész után pedig főispánja, kiből a Thuróczy család fiágon kihalt, a birtok egyrésze pedig leánya Thuróczy Mártában, ki Nyáry Lőrincnek volt a neje, a Nyáry családra ment át.

A Beniczi család tagjai közt kiváló szerepet játszott 1400. körül Beniczi Márton, Zsigmond király hitű embere s több család hőse. A török hadjáratban megsebesült s jutalmul vitéségeért 1413-ban Zsigmond király a kir. zászló alá felvette s a beniczi birtokjogban megerősítette, 1419-ben újból a törökök ellen harcolt.

Beniczky Miklós fiatal korában, 1530-ban Zápolya János király szolgálatában állott. A trónvillágsok szomorú korszakában, midőn Ferdinand mind nagyobb tért hódított a Felvidéken, Turócz vármegye is Ferdinand hűségére tért át s így Beniczky Miklós 1534-ben már a vármegye alispánja és Blathnicza várnagya.

Több török háboruban vett részt, hősi önfeláldozásával kitünt Belgrád és Temesvár ostrománál. Később 1562-ben a nyugalomba visszavonuló hőst, a hirnevés alispánt s a törökverő vitézt a király fiaival együtt nemes-ségük és cimereük megújítása mellett kiváltságaikban megerősítette. Hit barátja volt Oláh Miklós esztergomi érseknek, kire vég-

rendeletileg bizta gyermekeinek neveltetését is († 1565).

Nevezetes momentumnak véltem rövid visszpillantást vetni azon kiválóbb egyénekre, kik a családi birtokszerezés körül szereztek érdemeket az utódok számára. 1479-ben Beniczky Hojny János s ennek fia Tamás fassio perennalis utján szereztek a nagyrákói birtokot a Nagyrákóra vonatkozó összes okmányokkal. 1483-ban a király beleegyezésével jóváhagyta a birtokvételt, 1499-ben pedig II. Ulászló király megerősíti azt. Ferdinand király 1560-ban a nagyrákói birtokot Beniczky Gáspárnak, a fentebb említett Miklós fiának adományozta. A 10 ekényi pribóci birtokot a két villával II. Endre 1235-ben Radó comesnek adományozta. Ennek fia, comes Mike, a pribóci birtokot gyarapította, midőn III. Endre király a Zólyom megyében fekvő Mikfalvát (jelenleg Mitsinye) a hozzá tartozó birtokrészekkel neki adományozta. A Radó, illetve comes Myke család ekkor érte el nagyságának tetőpontját Thuróczban, mint a turóczi és zólyomi birtokok tulajdonosa, mely birtok később házasság utján a Beniczkyekre ment át.

1490 körül Beniczky Tamás nőtt vette Mykefalvi Lászlónak leányát Márhát, kivel Pribóczon örökölt. Ezen Tamásnak fia György és Miklós, utóbbi alispán, zálog utján egyes birtokot vesznek Pribóczon. Utóbb 1522-ben zálog utján a pribóci birtok felét veszik meg s II. Lajos 1523-ban megerősíti a zálogvételt. Az említett 1523-ban Beniczky Miklós alispán édesanyja Mykefalvi, illetve Mitsinsky Márháta után birtokjogot nyert Mykefalván. 1536-ban Beniczky Miklós a garanzásbenedeki convent előtt kötött egyezség folytán a mykefalvi birtokba törvényesen beiktattatik. 1560 körül a Mikfalvi, illetve már Mitsinsky család fiágon kihalván, 1561-ben Beniczky Miklós anyai örökségen az összes pribóci birtokokba lép, mit a király is megerősített. 1528-ban fassio perennalis utján nyerték a Beniczkyek a folkusfalvi s bisztricskai birtokokat is. Folkusfalvi Miklós, Péternek a fia, Mohácsnál elesvén, birtokait két nővére, u. m. Ágnes Beniczky Miklósné és Katalin Thonka Lászlóné örökölte az atyjuk Folkusfalvi Péter által kötött egyezség értelmében.

Az eddigiekből láthatjuk, hogy a Beniczky család részint egyéni érdem s vitéség, de leginkább szerencsés házasságkötések utján jutottak szép és nagy kiterjedésű birtokokhoz. Ugyazint női jogon, illetve házasság utján jutottak a nógrádi, honti és gömöri birtokokba, eltekintve a Felvidéken szerzett kisebb birtokoktól. Beniczky Benedek, Miklósnak a fia nőtt vette Orbonász Zsófiát, kivel kapta az említett Nógrád, Hont és Gömör megyékben fekvő nagy kiterjedésű birtokokat 1568 és 1571-ben. Mig az említett vagyonszerzés által az utódok részéről biztosítottak maguknak hálás emlékezetet, voltak azonban, kik a közpályán s a tudomány terén szereztek a Beniczky névnek dicsőséget. Beniczky Márton Turzó György nádornak jószággyórnokja s egyszersmind „vicéje“ volt s még Forgách Zsigmond alatt is alnádorságot viselt.

Beniczky Péter szentelt vitéz (arany sarkantyus) „buzgó pópápa s e mellett poeta“, ki saját lelke épülésére szerzett istenes énekeket 1650—1660. De a világi poéticát sem vetette meg, s a „Hévízekben (Stub-

nyán) néha egy egy szép menyecskének rythmusokat írogat vala“. Thurzó nádorral rokonságban is volt női ágon.

Beniczky Ferenc előbbinek testvérbátyja, szintén szentelt vitéz s váci kapitány — Budavár visszafoglalásánál hősiesskedett.

Beniczky Ámos, előbbi Ferencnek a fia „a kicsinyei ősi hajlékot nyerte s Zólyom vm. híres viceispánja“. Mit mondják a nagy nemzeti mozgalomról, midőn a nagy Rákóczi a Libertás zászlaja alá szólította a nemességet. A függetlenség eszméi híró szózata 1703-ban készen találta a Beniczkyeket. Gáspár, Tamás, István, Gábor a legelsők, kik hűséget esküsznek, s végig küzdik a szent harcot. Gáspár mint iró, titkár s hős vitéz szolgálja urát. A nagy esemény gyászos kimenetele után 1708—1721-ig Lengyelországban él, mint „a letiport szabadság confessor a 10 évig.“

Beniczky Gábor mint jogtudós szenatori minőségben szerepelt az ónodi országgyűlésen. Tamás Rákóczi megbízott követő a felvidéki városokban, utóbb számtüzetésben kereset menhelyet. Beniczky István az ónodi scissio után Thuróczba küldetett, mint administrator alispán, illetve katonai commissarius. Szóval, az összes Beniczkyek ott működtek közre a nagy Rákóczival a haza megmentésén. Midőn Spork és Spankau császári hadvezérek szomorú korszaka borult a nemzetre s Rákóczi fegyverének csillogása is elhalványult, még ott látjuk nevezeteket a végveszélyben a haza megmentésére sikra szállani Rákóczival a Dunán tul. S midőn a győzelemhez s dicsőséghez szokott fegyver a majtényi síkságon porban hever, kik a számkivetés szomorú utjára indulnak. De ezen korszakalkotó nagy nemzeti események leírása, melyekben a Beniczkyek szerepeltek, az idevonatkozó részekkel, a család történetének bővebb megírásához tartozik. Legyen szabad még röviden hivatkoznom a nemzet újjászülésének heroicus mozzanatára.

Az 1848. évi szabadságharc idején vármegyénk a legváltóságosabb helyzetben volt, mikor nemesek a hatalmi önkény, de a testvér is, fegyvert fogott a szabadságért élet-halálharcot vívó magyar ellen. Erélyes kére volt szükség, hogy a megyében lappangó armány ellen a nemzeti ügyet érvényesítse, s a lázongó Hurban féle frakciót erélyesen megfékezhesse.

A nemzeti kormány figyelmé ily váltóságos viszonyok között Turócz vármegye második alispánja felé irányult, kihez a nemzeti nagy eszmék uttörője s lángbuzgalmu hőse, Kossuth Lajos 1848. év nov. 11-én a következő kormányrendeletet intézte: Beniczky Lajos, Turócz vm. II. alispánjának „A felsőmagyarországi vármegyék, teljesen Zólyom, Hont, Bars és Turócz s az ezekben kebelezett bányavárosok biztosság s lázítási kísérletektől megóvása tekintetéből önnök kir. biztosi köre és hatósága nagyobb és kiterjedtebb hatalommal ruháztatik fel. A nevezett megyék s a bennük kir. városok minden hatóságai, legyenek azok bázis polgári vagy katonai természetűek, önnök biztosi hatósága alá helyeztetnek. Megbizatik ön, hogy a polgári rögtönítelő törvényszék eljárásának bevégzését egyes esetekben fel-feltesse stb.“ Hogy munkálkodásának több tekintélyt szerezhesen, egy zászlóaljnak felállításával bizatik meg, a tiszteteket ideiglenesen kinevezi.

Beniczky Albert, alispánunk b. atyjára szintén nagy és fontos feladat hárult eme rendkívüli viszonyok között. Mint fődáoszédő volt hivatva eme válságos helyzetben a pénzügyet rendezni s mint a vármegyei csend-bizomány tagja s a nagy eszmék lelkes hirdetője, tevékeny részt vett a 48-as eseményekben.

A viszály, a bizonytalan hányatottság, a különféle körülményekből eredt háborúság nem voltak képesek e nagymultu családnak azon érzületét kiirtani, mellyel a trón és a haza iránt oly törhetlen hűséggel viseltettek. Politikai szereplésük, a haza oltárára letett feláldozásuk mint tündöklő vezércsillag lebeg szerepkörtük felett.

Következett a „hosszu és nehéz éj”, midőn az elnyomatás gyászleple borult a szent ügy sírjára. A nemzet jobbjai megtörve bár, de a remény biztató szózatával várták a nemzet feltámadását. Az igaz ügy leveretése után nem maradt az árult nemzetre más, mint hiven megőrizni a hazafias érzületnek a koblekben égő szent lángját. Az ötvenes évek elejével beállott szomorú politikai viszonyok közt csendes magányban, elvonultan élt a Beniczky család.

Beniczky Kálmán alispánunk születése a haza eme titokzatos korszakára esik s a nemzet siralmas napjaiban hazánk elvesztett nagyjaiért mintegy kárpótlásul született az ősrégi rákói kastélyban 1849. év szept. 21-én.

A kised, kinek bölcsőjét Turóczban ringatták az anyai karok, a gyermek, ki e megyében hangoztatta először az édes anyai nyelvet, az ifju, ki itt szírta magába diés atyáinak szellemét s a férfi, ki itt tanult meg hazájáért lelkesedni, hogy tehetségével s nemes lelkével életét a megyéjének s a közjónak szentelje, ma Turócz vármegye alispáni székében ül. Harminchárom éves szent s felbontatlan frigy fűzi megyéjéhez, melyet magasabb móciók vagy aspirációk sem voltak képesek szétválasztani. A családi boldogság helyett megyének esküdött örök hűséget, hogy azt minél hibetlenebb szolgálja.

Atyja azon nemes érzésű magyar emberek egyike volt, aki a magán s a családi életben a magyar szellemet ápolá. A közéleti terén szép s érdemű nevet vívott ki magának.

A „12 évig tartó politikai halál után ma először éreztük a szabadság s a viszontlátás örömeit”, ezen szavakkal üdvözölte báró Révay Simon főispán a 1860-ik é. december 19-én tartott vármegyei közgyűlést, mely a lelkesedés eme magas szűz ünnepén, a feltámadás reggelén egy érdemű férfit ültetett az alispáni székbe, Beniczky Albertot, az ifju Kálmánnak édesatyját.

De a visszacsirít béke nem sokáig tartott. Az 1860. évi október 20-iki diploma ereje, mint a színeivel kecsesgőt szívarvány, rövid életű volt. 1861. augusztus havában az országgyűlés szétszólatott s ezzel a megyei municipium is megszűnt s így 1861. év szeptember 12-én Beniczky Albert is megszűnt alispán lenni, mivel a vármegye az országgyűlés nélkül kivetett adók behajtására törvénytelenül nem akartak közreműködni s ezzel együtt a vármegyei autonómiaja újból felfüggesztett. Az 1861. év szeptember 14-én bizottmányi ülés a királyhoz felírt: „Már a folyó 1861. év február 26-ról kelt 10. szám alatti Felsőgedhez intézett legalázatosabb feliratunkban elfoglalt törvényes állásunkhoz hiven

nyilvánkoztattuk vala, hogy az országgyűlés által meg nem határozott adónak behajtására az 1504. évi I. és több más törvényeink ellenére eszközöktől magunkat fel nem használhatjuk”. Erre a tszviselői kar, élén Beniczky Albert alispánnal, lemondott. Fél-század múltán ismétlődtek 1906-ban az 1861. évi események.

Beniczky Kálmán örökölte édesatyjának alkotmányos érzületét s a fiu, mint b. atyja, hasonló alkotmányellenes viszonyok közt válik meg alispáni székétől, habar rövidebb időre is. Ime, mily providenciális összefüggés atya s fiu között!

A gyermek a család zavartalan boldogságának ölen élt s a nemes tulajdonokat, miket fenkölt szellemű anyja, Ruttkay Mária gyengéd kezekkel oltoztatott az ifju fogékony lelkébe, atyja a nevelés szigorú rendszerével edzette és nemesítette azokat. A gyengéd érzelmi ifju a szülői karok öleléséből mesze vidékre távozott középiszkolai tanulmányaira. Középiszkoláit Rimaszombatban kezdi, Solmezbányán folytatja s Pápan bevégzi, az érettségét szép sikerrel tevén le.

Mint deák, iskolatársai előtt veszületett egyszerűségénél, komolyságánál, de leginkább jószívűségénél fogva szeretetnek s tekintélynek örvendett. Iskolatársai most is szeretettel emlékeznek vissza puritán jellemére s tehetségére, melyet sokszor igénybe is vettek iskolai feladataik elkészítésénél.

Gimnáziumi tanulmányainak bevégeztével vágyai a jogi pályára tereltek s Pozsonyba ment a jogi tanfolyamra s itt is szép tehetségével s készségével emelkedett ki iskolatársai közül.

A szülői édes reménnyel néztek a jogvégzett fiuk jövője elé. A fiu atyjának büszkesége s boldogsága volt. De a családi boldogságba belevegyült a legmélyebb fájdalom, az ifju lelkét megrendítette a legszűbb csapás, 1873. év december 16-án elvesztette szeretett atyját.

Fájós lélekkel, de atyjának dicső emlékével lép annak nemes nyomdokaiba. A atyjának letűntével megtűresedett bizottsági állásokba őt hívja meg a megye. 1874. évben, 25 éves korában a kostyáni kertlethez bizottsági taggá lett megválasztva, hogy a vármegyei közgyűléseken érvényesíthesse előkészületét a nagy munkára, mit maga elé tűzött. Nem volt mozzanat, melyben gyors eszmemenete fel nem tűnt volna. Egymásután tagja lett más fontosabb bizottságnak is, hogy képzettségének utat nyitva, teljes hatállyal a közjónak éljen.

Az ifjut azonban nemcsak szakavatottsága, hanem benső szózata is arra ösztönzé, hogy őseinek példája után a közigazgatás terére lépjen, melynek széleskörű kiművelésére áldozza tehetségét. Nemes vonásai szép szíben tünnek ki, mikor 1875. év június hó 15-én, tehát 33 évvel ezelőt báró Radvánszky Antal főispáni beigtató ünnepélyén Beniczky Kálmánt th. szolgabíróvá nevezte ki. Ettől fogva fokról-fokra, gyors egymásután emelkedett felfelé, mivel a nemes törekvés oly intenzitással jelentkezett a tudnivaló ifjában, hogy minden tettével egy-egy biztosító alapját helyezé le jövőendő ölmönetelének. Még ugyanazon évben, 1875. év szeptember 29-iki közgyűlésen a vármegye aljegyzőnek választotta meg.

Gyors egymásutánban következnek elő-

léptetései. Alig töltött a megyénél mint aljegyző egy évet, 1876. év szeptember 26-án már mint főjegyző szerepel, miután a főjegyzői teendők ellátásával ő bizatott meg s ettől fogva a vármegye önkormányzatának alaki része kezoibe tétetett le s nem volt ügy és vitás kérdés, melyet gyors gondolkodása sikeresen meg nem oldott volna.

Legyen szabad életének, illetve működésének egy nevezetes mozzanatát feleleveníteni. A vármegye 1876. év december hó 22-én rendkívüli közgyűlést tartott, melyből a következő feliratot terjesztette a miniszterelnökhöz:

„Beniczky Kálmán, Turócz vmegye megválasztott al- s tiszteletbeli főjegyzője, mint tartalékos es. kir. huszárhadnagy azért, hogy az idei őszi fegyvergyakorlatokhoz adott behívó parancs folytán meg nem jelent, a felsőbb katonai parancs folytán bevonatott s a Budapestben levő főhadparancsnoki katonai fogházban vizsgálati fogság alá helyzetetett. A megye, tekintve egyrészt azt, hogy a főjegyző miatt a megye ügymenetelének működése megakadt, másrészt, mivel egyik főtiszviselője a megye közönségének előzetes meghallgatása nélkül vonatott be, sértve érzi magát”. Kéri a miniszterelnököt, hogy az ügyet sürgősen intézze el.

Az 1878. év január 10-iki közgyűlés egyhangulag főjegyzővé választotta meg, s ezen tisztséget 10 éven át, 1878—1888-ig méltóképpen töltötte be.

1888. évben Lehotzky Lajos alispán kir. ítélőtáblai bíróvá nevezetvén ki, az igr megtűresedett alispáni állás ideiglenes vezetésével Beniczky Kálmán főjegyző bizatott meg.

Az érdem bármennyire is legyen elrejtve, megtalálja jutalmát s minél inkább takargatjuk az önzetlen és csendes munkálkodás lepleivel, annál jobban kicsillag az takarója alól.

A vármegye Beniczky Kálmánt érdemeinek méltó elismeréssel 1888. évi június hó 14-én tehát 20 évvel ezelőt, a mai nap fordulóján, egyhangulag őt hívta meg őseinek mintegy örökségébe, az alispáni székbe. A vármegyei jöknyevek tanúsága szerint alig volt egy évtized, melyben egy Beniczky nem viselte volna eme diszes állást.

Nagy s fontos szerep várakozó't reá Turócz vármegyében, honnan indult ki mindig a nemzetiségi elvek réme.

Ő azzal a céllal s erős szándékkal vette s vitte az önkormányzatot, hogy megyéjében a magyarságot erősebb alapokra helyezze, hogy azt megszilárdítva tovább fejlessze, nem kimélve sem időt, sem fáradságot oly munkásságot fejtett ki, hogy avval az akadály megszűnt s a tulzók merész álmai s elvei Beniczky Kálmán miatt soha sem érvényesülhettek Turóczban. Az ország közfigyelmé feléje irányul s a lezajlott képviselőválasztások után a közszellem fellelkesedése volt az, hogy Beniczky Kálmán a tiszta és igazi magyarság megtestestült példányképe, a magyar állam-ésme igazi apostola. E hazafias ténye, a magyar államesme iránti fellángolása alispán-ságának koronája.

Mivel oly vármegyének áll a közigazgatása élén, mely bölcsője a nemzetiségi tulzoknak, s hol a nemzetiségi kérdés szűnyetego folyton kísért, az egész ország figyelmé kíséri az ő működését s az intéző felsőbb körök lesik e tekintetben az eredményt. A nemzetiségi támadások s harcok közepette is a megyében oly tiszteletet és szeretetet szerzett

a magyar állameszmének, hogy míg egyrészt a megye talaját az önzetlen hazaszeretet magvának befogadására, másrészt a lakókat nemzetiségi álmukból a magyar állameszmé szöb jövőjének reményeire ébreszté. Alkalma volt és van megédeni a kezeket, melyek ma a nemzetiségi irányzatok s áramlatok gőcönpontján a kormányzat gyepöljét szakavatottsággal vezetik.

E férfi, kinek főjelemvonása a vasközetkezesség, kit állhatatos feltételeiben semmiféle körülmény nem tud befolyásolni, kibén a szigor és szeretet összpontosulnak ünnepléi alispánságának 20 éves fordulóját. Nem szeret ünnepelni, de ünnepeletni még kevésbé. A külfény iránt nem rajong s e tekintetben lelke nagyon is egyszerű s spártai elveket érez és vall, de fél az órációktól.

Ifju hévvel lépett fel mint a liberális eszmék előharcosa s hosszú közpályáján ez iránytól s meggyőződésétől a változókéony politikai viszonyok el nem térítették. Azon független gondolkodás és ténykedés, mely őt fel- és lefelé egyaránt jellemzi, adják meg neki az elismerést, melyet állásával szerzett.

Midőn alattvalóival s tisztársaival a hivatalos szigort öli arcára, lelkében rejtegeti jószágát s szívében az engedékenységet tartogatja s midőn legszigorubbak látszik, ez jószágának önmegtágadásával jár.

Hol az emberbaráti szeretetnek kell fel- lépni, hol a társadalom üdvös intézményeiről van szó, hol a tudomány élen működni s áldozni kell s a köztgyek terén diadalmaszkodni, mindenütt mint előharcos szerepel. Nemes tulajdonságaihoz, nagylelkűségéhez s fényes jelleméhez nem férhet semmiféle ellen-szenv, de még az ellenfél rokonszenvének is meg kell előtte hajolnia. Szeplőtelen jelleme befényesíti még a homályt is, mit az emberi gyarlóság szül.

Hazaszeretete s alkotmányos érzülete legfényesebben tündöklött 1906-ban, a „babiloni fogság“ szomorú napjaiban. Itt találkozott a fiúnak tradicionális fényes erénye édesatyjának rokonszemeivel, midőn b. atyjának dicső nyomdokain haladva, ő is kitért az alkotmányellenes uralom tulkapásai elől.

A hatalmat bíróló kormány rabszolgája nem akart lenni, fényes állását otthagya, midőn katonái letették az ellenállás fegyverét, elkeseredett szívvél vesz bucsut a magára maradt kuruc, „jó éjt szegény labancok“, felvirrad még a kuruc dicsőség hajnala. A generális közkatónává lesz, hogy bátrabban s elszántabban harcoljon az önkény ellen.

1906. március 14-én tartott közgyűlésben adta be lemondását, „mivel az alkotmányellenes főispán joghatóságát elismerni nem hajlandó s vármegyét az alispáni állásban ez-időszertint szolgálnia“ erkölcsi lehetetlenség. A vármegye három hónap múlva felszabadult a lidérenyomás alól. 1906. év június hó 11-én ünnepi hangulat uralkodott a megye székhelyén. A vármegye osztatlan lelkesedéssel s általános bizalommal üdvözlé a visszafélt alispánt, Beniczky Kálmánt. „Három nap hijján negyedszázadeje, hogy tek, Alispán ur e megye színe előtt alispáni állásáról lemondott. „Tek, Alispán ur e megye hí fia, aki a megyéjével, ugyszólván, „kora ifjusága óta öszzenétt olyannyira, hogy Turóc vármegyét Beniczky Kálmán személye nélkül elképzelni sem lehetne“, ezen szavakkal üdvözlé őt Justh Ferenc főispán.

De nemcsak a köztgy s a politikai érdemek, de a társadalmi élet s kulturális mozgalmak is hirdetik alispánságának elismerésben fényes korszakát.

Mint puritán jellemű, mélyen érző, önzetlen lelkületű kertüli a zajt, csendes munkálkodása után kedélyes társadalmi szórakozással tölti napjait, távol mindenféle óvációtól, tisztársai és jóbarátai meghít köreiben.

Egyházának hí fia, ki a honfiai erényeket vallásos meggyőződésével azonosítja. „Az ev. egyházkerületi gyűlés a turóczi esperesség vezetésével megbízott elnökséget Beniczky Kálmánra ruházta. Mint elnöknek egyéni s vallásos meggyőződése s ebből kifolyólag törekvése is csak az volt, hogy egyházának tiszteletet szerezzen s tisztaságának megővése mellett érvényesítse azon szent célt s feladatot, hogy a magyarhonai ágost. evangélikus egyház szelleme és irányzata.

Hazánk bármely részében csak magyar-lehet.

Fájdalom, 1898-ban az egyházkerületi gyűlés a Beniczky Kálmán által követtet s követtelt kazafias irányzatot áldozatul dobta a nemzetiségi követeléseknek „Beniczky Kálmánt kiméletet nem ismerő módon az esperességet elnökség megbízatása alól felmentette s buzgó fiát, mert magyar, eskz-kommunikálta, a magyarság szégyenére s egyházának kárára.“

1905-ben a jobberzelmetű jeszeni ovang. egyház meghívta őt az egyházi felügyelői tisztségre. Örömmel fogadta a megtiszteltetést s a reáruházott feladatot pártalan készséggel teljesíti a jeszeni evangélikusok lelki örömeire.

*

Ime a legszebb jellemű férfi, ki életének ifjkorát, férfikorának legszebb éveit vármegyéjében a köztgy szolgálatában töltötte el. Harminchárom év óta mondhatni vezérlő szerepet visz a megye beléletében s midőn ma ünnepli a vármegye az ő szeretett alispánjának 20 éves jubileumát, a szeretetnek ezen ünnepies megnyilvánulása alispánságának koronája.

Vedd az érdemlett babért, melyet a megyei kar nyújt feléd, hogy fejed köré helyezze azt, a szeretetnek, az elismerésnek hódolatát.

A kivándorlás kérdéséhez.

E lap egyik előző számában megjelent cikket nagy érdeklődéssel olvastam, mert ritkán foglalkoznak a tollforgatók a kivándorlás gazdasági előnyeivel. Nem szándékozom e cikkel behatóan foglalkozni, hanem annak csak egyik fejezetéhez, mely annak legfontosabb kijelentése, akarok hozzászólni.

E fejezetben ekkiró azt mondja, hogy a visszavándorlottak hazánk javára válnának, ha Magyarország épp úgy bővelkednék természetesen és iparilag értékes kincsekben, mint Amerika, ha nálunk legalább járasonként működnék egy-egy ipartelep, amilyen százával akad az Egyesült Államokban.

Az itt elmondottakat semmiképpen sem ismerhetem el helyesnek s kötelességemnek tartom ezt ezen lap hasábjain rövidesen megokolni, mert a Felvidéki Híradó a közvélemény helytelen irányításával ellentétbe jutna tradícióival.

Azt el kell ismernünk, hogy ipari tekin-

tetben nagyon elmaradtott állam vagyunk, de ne keressük a módját azon könnyű, de eredménytelen megoldásait, hogy a természet állítjuk oda bűnbaknak s ennek folytán öszszétté kézzel kell néznünk, miként maradunk vissza a többi nemzet gazdasági fejlődésével szemben.

Természeti kincsekben gazdagok vagyunk, csak ésszen és akarabban vagyunk gyöngéek. Igyekvéssel e bajokat kiheverhetjük s a visszavándorló az ország kincsévé fog válni.

Hogy ezen állítás nem ráfágás, mindennap tapasztalhatjuk s itt csak két példát hozok fel — egész könyvtárakat lehetne azok felsorolásával megtölteni — s mindenki meg fog gyözdödni, hogy tényleg nem a természet, de helytelen társadalmi és politikai ténykedésünk az egyedüli bűnös.

Nézzük hát az eseteket:

1. Vasérc naponta néhány vonattal vitetik ki Ausztriába s még néptünk a kerestet hiánya miatt vándorbotot kénytelen ragadni, Ausztriában sok ezer és ezer ember jövedelmöz foglalkozást talál a tölünk kivitt vasérc feldolgozásával. E bányák dugszdag mágnások tulajdonát képezik, de eszük ágában sincsen az ére feldolgozásával foglalkozni, mi által saját jövedelmüket szaporítja, a népet szép keresethez juttatják. Ha ezt tennék, nem volna szükséges a népet a szabadság egyik elemi jogától, a szabad költözöködés jogától megfosztani. Nálunk a kocsiszkodás még mindig uribb foglalkozás a vállalkozásnál.

2. A privilegye-handlovai hegységben óriási köszentelepek vannak, melyek rendes művelése mellett egy nagy vidék gazdasági fölemlüléséhez jutna. Ennek folytán bátran remélhetjük, hogy kormányunk a bányavásárlásoknál ezekre veti a szemét, csak a kortesszolgálatok jutalmazása sokkal fontosabb előtte, mint a köző s így inkább értéketlen bányákért dobott ki milliókat.

Ilyen gazdálkodásnál természetesen nem nyilhatnak új keresetforrások s a köző előtt csak két út áll nyitva és pedig a kivándorlás vagy a nyomorgás.

Ha az országot a rettenetes érvészeteségtől meg akarjuk óvni, ezeket az ázsiai viszonyokat meg kell szüntetnünk, mert a huszadik században csak a józan munkával van romény a megerősödésre.

Sr.

HIREK.

A közművelődési egyesületek kongresszusa. A mult számunkban hírt adtuk arról, hogy a magyarországi közművelődési egyesületek a f. hó 20. és 21-én tartják meg a rég tervezett országos kongresszusát. Ma már módunkban van a kongresszus tárgysorozatát közölni a következőkben: Az 1908. évi június 20-án (szombaton) délután 6 órakor Budapestben, Pest vármegye székházának gyűléstermében (IV., Városház-utca 7. sz.) tartandó kongresszus tárgysorozata: 1. A közművelődési egyesületek megbízásából a kongresszus üszszehívó Országos Magyar Szövetség elnöke, gróf *Károlyi Mihály* megnyitja az ülést. 2. Jegyző és jegyzőkönyvitelesítők választása. 3. Az „Országos Közművelődési Tanács“ alapszabálytervezetének tárgyalása. 4. Intézkedés az elfogadott alapszabályoknak kormányhatósági jóváhagyása tárgyában. 5. Az

alapszabályok értelmében egy elnök, két alelnök, egy főtitkár, egy titkár, 25 igazgató-tanácsos és 3 számvizsgáló bizottsági tag választása. 6. A megválasztott elnök székfoglaló beszéde. A kongresszus ezen első ülésén a meghívott közművelődési egyesületek elnökségének három tagja s egy titkárja vagy jegyzője vesznek részt s birnak tanácskozó és határozó szavazati joggal. — Az 1908. évi június hó 21-én délelőtt 11 órakor tartandó folytatólagos kongresszus tárgysorozata: 1. A közművelődési egyesületek megbízásából a kongresszust egybehívó Országos Magyar Szövetség elnöke, gróf Károlyi Mihály megnyitja a kongresszust. 2. Elnök, két társelnök, négy alelnök, két jegyző és két jegyzőkönyv-ihitelesítő választása. 3. Elnök beszéd. 4. Bejelentések. 5. Szell Kálmán tiltakozó beszéde a nemzetiségi jogtalan törekvések, egy a belföldi és külföldi támadások tárgyában. 6. Rakosi János válasza Szell Kálmán beszédére. 7. Sándor Józsefnek, az Emke alelnök-főtitkárjának előadása az „Országos Közművelődési Tanács” megalakításáról. 8. A jövő évi kongresszus idejének és helyének megállapítása. — A kongresszusnak ezen második napján minden meghívott közművelődési egyesület a tetszése szerinti számban kiküldendő és a meghívó szerint bejelentendő képviselővel vehet részt. A felszólalni kívánók az erre kijelölt jegyzőnél jelentkeznek s a jelentkezés sorrendjében szólnak fel. Minden jelentkező részéről csak egyszeri és csak a tárgysorozatban fölvetett kérdésekre vonatkozó föl-szólásnak kell helye.

Hivatalvizsgálat. Urban István, m. kir. állami számvérvészéki számtanácsos, Rakovszky István számvérvészéki elnök megbízásából, a helybeli kir. adóhivatalt vizsgálta meg, hol minden tekintetben kielégítő rendet talált.

Turóc vármegye közgl. bizottsága e hó 12-én tartotta meg rendes havi ülését, melyről a tudósítást — helyszüke miatt — lapunk jövő számában közöljük.

Küldöttség a főispánnál. A vármegyei kereskedők és iparosok küldöttsége járt a f. hó 11-én vármegyénk főispánjánál, felkérve őt, hogy a most folyó III. oszt. kereseti adó állítólagos túl magas kivetése ellen beadott kérvényüket juttassa el a pénzügyminiszterhez.

Igazgatótanácsos ülés. A znióváraljai tanítóképző igazgatótanácsa a múlt szombaton ülést tartott, melyen az intézet vizsgarendjéről, továbbá az intézetbe leendő felvételekről határoztak. Az igazgatótanács ülésén vármegyénk fő- és alispánja is részt vett.

Közgyűlés. A vármegye törvényhatósági bizottsága e hó 15-én, hétfőn délelőtt 10 órakor a bizottsági tagoknak már kézbesített tárgysorozattal rendes közgyűlést tart.

Gyászrovat. Mint részvétellel értesülünk, Wunder József, a helybeli állami elemi iskolák igazgatójának édesanyja e hó 9-én elhunyt Privigyén. A megboldogult a privigyei sírkertben helyezik örök nyugalomra.

Képesítő-vizsgák. A znióváraljai tanítóképesítő-vizsgálatok a folyó hó 16., 17. 19. és 20-án tartanak meg, dr. Künsztler Károly kir. tanfelügyelő elnöksége mellett.

Jubiläum. A ruttkai állami elemi népiskolák és óvodák tantszűlete Rakitta Samu igazgató és Briz Sándor tanítóknak 30 éves tanítói működésük alkalmából a f. hó 21-én délelőtt 10 órakor az állami iskola épületében jubileumi ünnepélyt rendez a következő mű-

soral: 1. Hymnus, éneklí az isk. gyermekkar. 2. Alkalmi beszéd, tartja Paulinyi Gábor áll. tanító. 3. Üdvözlő-dal, éneklí a gyermekkar. 4. Dr. Künsztler Károly királyi tanfelügyelő beszéde. 5. Teli szívűnk örömmel, éneklí a gyermekkar. 6. A Turóc vármegyei általános tanító-egyesület nevében üdvözlí a jubilénsokat Páry Endre elnök, tanítóképezdei igazgató. 7. Népdal-egyveleg, éneklí az intézeti gyermekkar. 8. Üdvözlés a község részéről. 9. Tuss, éneklí a gyermekkar. 10. Üdvözlés a volt növendékek nevében. 11. Háladal, éneklí az intézeti gyermekkar. 12. Saager Ferenc gondnoksági elnök átadja az emléktárgyakat a jubiléns tanítóknak. 13. Az ünnepek köszönetnyilvánítása. 14. Szózat, éneklí az intézeti gyermekkar. Délután 1 órakor bankett lesz a ruttkai „Polgári Társaskör” helyiségeiben (Wachsberger-szálló).

A kórházi bizottság ülése. A vármegyei kórházi bizottság a folyó hó 12-én a főispán elnökele alatt ülést tartott, melyen az 1909. évi költségelőirányzat állapotát meg. A megállapított költségelőirányzat hozzájárulás végett bemutatatták a törvényhatóság közgyűlésének.

Szenzációs hírre tett szert valódi mahagoni és pallisander sib. butorokból és szőnyegekéből álló raktárával Suehla János turóczenzmártoni kárpitos és butoraktáros, aki szolid kiszolgálásával és jutányos áraival eloszlatta azt a balhiedelmet, hogy ha szépet, jót és olcsót akarunk vásárolni, akkor feltétlenül a fővárosban kell vásárlásainkat eszközölni. Ma már ő is versenyképes ezen a téren.

Meglopta a társalt Tari Imre ruttkai kőbányai munkás. Folyó hó 3-án éjjel u. i. kőtyagos fővel hazakerült, de további mulatozás után kívánkozván, erre a fedezetet két lakótársának, Mezei Ferencnek és Székely Ferencnek ruhájából kerítette meg. A tett elkövetése után a lopott 135 koronával megszökött s nyomtalanul eltűnt.

Tyuktolvajok jártak Goldbrunner Gyula helybeli lakos portáján e hó 8-ikát követő éjjelen s onnan mintegy 20 korona értékű baronát elemeltek.

Megvették az éjjeli őrt Priekopán e hó 6-án éjjel. A csendőrség a tettést Kondás Samu személyében kinyomozta s ellene a kir. járásbírósnál megtegte a följelentést.

A nyaralás nem minden! Aki csak teheti, a nyári melegek beálltával menekül a poros, füstös városból. Valóságos néprándorlás indul meg a fűrdők és nyaralóhelyek felé. A beteg ember is helyesen teszi, ha nyaral, de a fő mégis csak az, hogy olyan gyógy-módban legyen része, amely őt bajától megszabadítja. Erre vonatkozólag rendkívül hasznos és igen érdekes utmutatás foglaltatik az „Értekezés a Villamos Gyógyomódról” című könyvben, amelyet a világhírű Elektro Vitalizer orvosi rendelő intézet (Budapest, Károly-körút 2., félémelet 50. sz.) adott ki és mindenkinek, külön férfiak és külön nők részére ingyen és bérmentve, zárt borítékban készséggel megküldi. Hozassa meg mindenki ezen érdekes könyvet.

Pártoljuk a hazai ipart! Be sokszor halljuk e szótart és mégis szükségleteink fedezésénél nem vigyazunk eléggé, hogy ne osszrák árut vásároljunk. Ezer meg ezer idegen fogtiszítószert vesz naponta a magyar közönség, mikor itt van most a kiváló magyar gyártmány, a Brázy-féle „Kalogén” sóborszesz fogkrém, mely valósággal ideális fogtiszító és ápoló szer.

Kittünő anyagokból készült
olcsó
sírkövek
kaphatók
STEINER LAJOS
Árúügynökségben
Turócsmártonban.
—
Javitások és el-
évült sírkövekre-
tök kijavitatnak
Levélbeli meg-
vásárlásra jöve!

ISKOLAI ÜGYEK.

Az évrő vizsgák a helybeli áll. elemi iskolákban a következő sorrendben tartatnak meg: Június 16-án délelőtt 8 órakor az I. és délelőtt 10 órakor a II., délután 2 órakor a jahodniki I—II, 17-én d. e. 8 órakor a III. leány-, 10 órakor a III. fiu-, délután 2 órakor pedig a IV—V. osztály. Mindannyi a központi épület IV. oszt. termében.

Értesítés. A budapesti magy. kir. állami felső építő-ipariskolában (VII., Thököly-ut 74. sz.) a rendes szakosztály első osztályába a jövő iskolai évre való felvétellel már június 25-től július 1-ig lehet jelentkezni előjegyztetés végett. A végleges felvétel november 1-én történik, amikor a tanulók szülei vagy gyámjaik kíséretében tartoznak megjelenni. Érdeklődőknek felvilágosítással készségesen szolgál az igazgatóság.

Szerkesztésért felelős: Dugovich Titus.
Helyettes szerkesztő: Boldizsár Boldizsár.
Kiadótulajdonos: Moskóczy Ferencné.

KALOGÉN
BRÁZY SÓBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ ★

Wédjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régiónak bizonyult hatásos, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közbizonyos, csendes és megjelés-
seknél, bedörögésrepon használatra.

Figyelemtetés! Súlyos hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossággal legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozban van csomagolva. Az üvegekben K-80, K-140 és K-2- és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerár az „Arany országhoz”,
Prágában, Elisebethstrasse 5. u.
Mindennapi széküdes.

Turóc vármegyei raktár: Schönaich Viktor gyógyszerésznél Znióváralján — és Toperczer Sándor gyógyszerésznél Turóczenzmártonban.

Wix Miksa

Füszér- és csemegekereskedése
Turócszentmárton.

Kőbányai sör!

**Fernet-Branka,
Whisky, cognac,
pezsgő, borok,
likőrök stb. stb.
nagy raktára.**

Porcellán és üvegáru!

Üvegzési vállalat!

68/1908. vh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a znióváraljai kir. járásbíró-ságnak 1908. évi V. 27/2. számú végzése következtében dr. Kovács Sándor zsolnai ügyvéd által képviselt Bellák Mór zsolnai lakos javára Kohn Ferenc recte Nándor tót-prónai lakos ellen 264 korona s jár. erejéig 1908. évi április hó 6-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1030 koronára becsült következő ingóságok, u. m. egy nyomdagép, 13 szekrény, 12 fiók ólom-betű, 60 doboz különféle boríték nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a znióváraljai kir. járás-bíróság 1908. év V. 27/2. számú végzése folytán 264 korona tőkekötvetés, ennek 1908. évi január hó 29. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 84 kor. 80 fillér-ben bíróság már megállapított költségek erejéig a helyszínen, Tótprónán, végrehajtást szenvedő házban leendő eszközökre 1908. évi június hó 19-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kinttettek és ahhoz a venni szándé-kozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árve-résen az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverendő ingóságokat mások is le- és felfülgallatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kélt Znióváralján, 1908. évi június 5-én.
Szibner, kir. bir. végrehajtó.

HÉDA B.

Füszér- és csemegekereskedése
Turócszentmárton.

**Herkülés sör, legfinomabb aradi
borok, likőrök és rumok.
Mindenféle déli gyümölcsök.**

Haltenberger Béla

Kassa

ruhafestő, vegytisztító és gőz-mosó gyárainak képviselote:

Reisz Lipótnál, Turócszentmárton.

Nagy választék női kalapokban.

KÖHÖGÉS.

A ki

egészségét szereti meg is óvja. 5245 hit. bizonylat tanuskodik arról, hogy

a **K A I S E R**-féle

melkaramella 3 fenyővel kitűnő hatása, orvosiilag kipróbálva. Köhögés, rekedtség, katarus, elnyálkásodás, gégekatarrus, hörg- és gőrschurut esetén. Csomagja 20 és 40 fillér. Doboz 80 fillér. Kapható Burda János özvegyénél Szucsányban.

LEOPOLD GYULA

GARVENS-SZIVATTYUK

rendkívül olcsók,
csak elsőrendű minőség.

Kérjen határozottan:

Garvens-szivattyut

Garvens-művek, WIEN XX/2.

Levelezés magyarul és németül. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Tyukszemet, borkeményedést azonnal eltávolít a Kaiser-féle

TYUKSZEMHALÁL

ára 70 fillér.

A legjobb és legerősebb sóborzessz az

ERŐ SÓBORZESSZ

Ára 2 K, 1 K és 80 fillér.

Postán szállítja utánvét mellett a

KOSMOS vegyszert és koz-metikai laboratórium.

GYŐR, BAROSS-UT.

Csemege-konzervek

BARTA-féle erdei gyümölcskonzervek, úsz. erdei gombák, hús- és fűszér-konzervek, sárga borocskák, — legkiválóbb minőségben szállít — előkelőbb fűszerekkel kiegészítve is a

Felkai Konzervgyár, Barta József

Felka (Borsod-Abaúj). — Kérjen árjegyzéket!

VÉRSEGENYSÉG, ÉTVÁGYTALANSÁG, IDEGESSÉG gyógyítására a leghatásosabb készítmény a **KRIEGER-féle**

TOKAJI CHINA-VASBOR.

Reodtíval hatékonyan mő, erősít, tisztítja a vért.

Kis Üveg Ára 8-20 kor. Nagy Üveg 6 kor. Kapható gyógytárakban Postán földi: **KOBONA-GYÓGYSZERTÁR** Budapest, Kálvizi-ter.

PLATSCHEK VILMOS

ellismert legolcsóbb, legszilárdabb

FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza

Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

fényképezésű és festészetű műtermében

RIVOLI

BUDAPEST, VII., RÁKÓCI-ÚT 30.

készülnek csak elsőrendű művészetes kivitelben fényképnagyítások, aquarell-és olajfestmények. Második helyemre, kérszönyre, tára, elátáscontra stb. Brosz, függelék, ú stb., apró üvegfestményekkel. Porcellánba égetett fényképek sír-kövekre stb. Miről köldjek ingyen és bérmentve árjegyzéket?

DIGESTOL GLÜCK

a legkiválóbb és emésztőpor

Dobozsa 2 kor.

Postán szállítja utánvét mellett a

GYÓGYSZERTÁR

BUDAPEST, HUNGÁRIA-KÖRÚT 33

Kapható minden gyógytárban és drogeriában.

Meglepő haladás!

FICHTENIN

a legkiválóbb, szabadalmilag védett szer, mely mindenféle főrg- és lakásban ép úgy, mint mindenemű hernyós, vérs- és levételtől és egyéb kór- és vértelenben károsító állat-haladás és azok betegit azonnal megöli.

Legmeghíhatóbb védelem szunnyog és darús ellen. Használati utasítás szerial való ajárás mellett hisztinál a feltűnés eredményt.

Vasárképviselek Magyarország részére:

DIAMANT és VADAS

Budapest, VII., Damjanich-sz. 36. — Telefon 21-51.

BOGDÁNY

szerencsése paratlan!

Kiszoroljunk osztály-sorsjegyet csakis

BOGDÁNY S.

fővárosi sorsjegyjroda

BUDAPEST, KÁROLY-KÖRÚT 20.

Dr. KOVÁCS

KÉZPASZTÁJA

8 nap alatt kikészítse magát — Töltsse K-1-90 —

Dr. KOVÁCS gyógytára Budapest, Győr-útca 17.

„Töltött-étkek” ingyen.

Ha fáj a feje használjon azonnal

Beretvás - MIGRAIN - pasztillát,

mely 5 perc alatt minden fejfájást megszüntet.

1 doboz 1 kor. 80 fillér. — Minden gyógysszerárban és drogeriában kapható.

Fővárosi BERETVÁS TAMÁS Gyógysszerár KISPEST, utca 2.

Ingyen postal szállítási 3 doboz rendeléssel.

PARIS SZÁLLODA

Szállás: Olimpa Pál

Budapest, VI., Váci-körút 28. sz.

100 szoba 2-10 fillérrel, kiváló konyha és villanyvilágítás. Együtt: Fűtő, kénszárvány, étterem. Világos vasút-megállóhely az ócska pályaudvarok és hálók felé.

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten?

Schuller Kaszinó-éttermében

VI., ANDRÁSSY-UT 39. sz.

Elsőrendű konyha! Naponta reme-csütyöl!

Dr. KOVÁCS J.

hemoptitai rendelő-intézet

1426 Budaörsi úton 1426 Budaörsi úton 1426 Budaörsi úton

Budapest, Váci-körút 18. sz.

KATZER

szőrmeszerű alsóruhákat és az egész világon elhunat terjedő.

Első és legmagyobb

molykár ellen védő részv. társ.

405/1908. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a turóczzsentsmártoni kir. járásbíróóság 1907. évi V462/1. sz. végzése következtében dr. Schindler Arthur ügyvéd javára Kapusztá Latinák András ellen 67 kor. 30 fillér s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 720 koronára becsült marhaállomány, gazdasági felszerelvények, 1 gabonarostából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a turóczzsentsmártoni kir. bíróságnak V462/4. 1907. sz. végzése folytán 67 kor. 30 f. tőkekövetelés, ennek 1907. aug. 4-ik napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 45 korona 50 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Kapusztá Latinák Andrásnál Turánban leendő eszközzésére 1908. évi június hó 27. napjának délelőtti 9 és fél órája határidőül kitzüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Kelt Turóczzsentsmártonban, 1908. évi június hó 8. napján.

Zathureczky Jenő
bíróági vjhajtó.

407/1908. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a turóczzsentsmártoni kir. járásbíróóság 1907. évi V574/3. sz. végzése következtében dr. Lax Tivadar ügyvéd által képviselt Turán község javára Szoknya András szucsáni lakos ellen 140 kor. tőkekövetelés és járulékaik erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 660 koronára becsült 2 pejtő hámmal, 1 vastengelyű szekérből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a turóczzsentsmártoni kir. bíróságnak VII574/3. 1907. számu végzése folytán 140 korona tőkekövetelés és eddig összesen 90 kor. 60 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Szoknya Andrásnál Szucsányban leendő eszközzésére 1908. évi június hó 26-ik napjának d. e. 9 és fél órája határidőül kitzüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Kelt Turóczzsentsmártonban, 1908. évi június hó 8-ik napján.

Zathureczky Jenő
bíróági vjhajtó.

„AZ UJSÁG“

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő:
Gajári Ödön

Társzerkesztő:
Dr. Ágai Béla

Főmunkatársak:
Herczeg Ferenc Kenedi Géza Kóbor Tamás
Kozma Andor Mikszáth Kálmán

Előfizetési árak: 1 hónapra 2 kor. 40 fill., negyedévre 7 korona, félévre 14 kor., egész évre 28 korona, „AZ UJSÁG“ a DIVAT SALON-nal együttesen előfizetve egynegyed évre 9 korona.

Cím: „AZ UJSÁG“ kiadóhivatala Budapest, Rákóczi-ut 54.

Vidéki előfizetők figyelmébe! Vidékről Budapestre érkező, itt tartózkodó vagy átutazó előfizetőinknek az Olvasóterem New-York-Palota, Erzsébet-körút 9. menetrendekkel, fürdők prospektusaival és egyáltalában minden tudnivalóval a legkészségesebben áll rendelkezésre.

Az olvasóterem reggel 8 órától este 8 óráig van nyitva!

1073/1908. tkv. sz.

Hirdetés.

Bella község telekkönyve erdő- és legelőelkülönítés, illetve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. sz. szabályrendeletre képest átalakított és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886 : XXIX., az 1889 : XXXVIII. és az 1891 : XVI. törvények az érvényes birtokosok tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. törvényekben szabályozott eljárás a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítottak.

E célból az átalakítási előmunkálat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben az 1908. évi július hó 4-én fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen metaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves bevezetésből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik;

2. mindazok, akik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldött bizottsága előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel;

3. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiraik nincsenek, hogy az átíratásra az 1886 : XXIX. törvényeikk 15—18. és az 1889 : XXXVIII. törvényeikk 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a bizottság előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a bizottság előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték-elengedési kedvezménytől is elesnek;

4. azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog vagy megszünt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugy szintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítása végett a bizottság előtt jelenjenek meg, mert ellenesethen a bélyegmenteség kedvezményétől elesnek.

A kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság.

Turóczzsentsmártonban, 1908. évi május hó 27-én.

Petrás Mihály,
kir. albiró.